

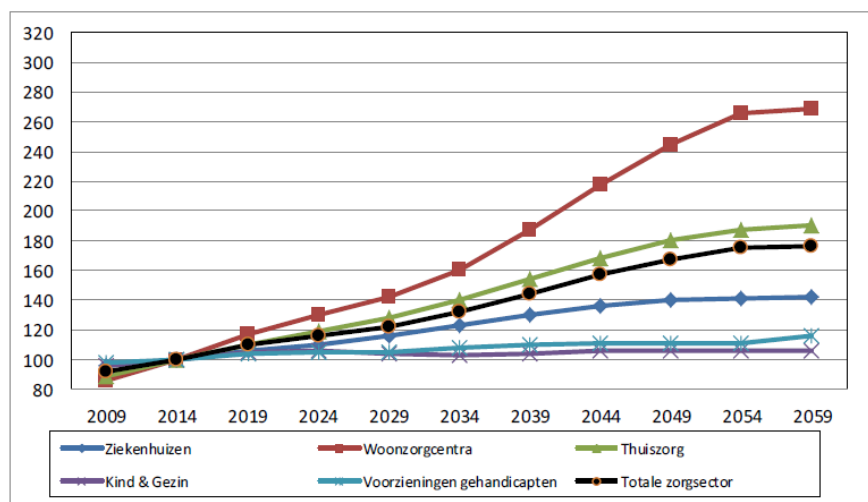
Project HAPPY FEET

Positieve imagocampagne voor zorgkundigen door preventie van diabetische voet.

Inleiding.

Recent onderzoek van Pacolet (2014) berekende dat er in de Vlaamse WZC 26.161 zorgkundigen actief zijn.¹ In 2012 bedroeg de verhouding 67 % zorgkundigen versus 33 % verpleegkundigen binnen de WZC.² Deze cijfers geven alvast een duidelijke indicatie dat zorgkundigen de grootste groep van zorgverleners vormen binnen de WZC.

Men verwacht dat het aandeel van zorgkundigen fors zal stijgen in de toekomst. Hetzelfde onderzoek van Pacolet maakte toekomstverkenningen voor het zorgkundig beroep. Volgende grafiek maakt duidelijk dat de evolutie van de tewerkstelling vooral binnen de WZC gigantisch zal toenemen.

Grafiek 1. Evolutie werkgelegenheid per deelsector (basisjaar 2014= 100) in koppen.
Bron: Berekeningen Pacolet & Al. Tempus Fugit 2014

Als we volgens hetzelfde onderzoek van Pacolet (2014) de evolutie naar de vraag van zorgkundigen binnen WZC in grafiek plaatsen, wordt al heel snel duidelijk dat het aandeel van zorgkundigen spectaculair zal stijgen binnen de WZC.³ De zorgkundigen zijn en blijven in de toekomst een belangrijk knelpuntberoep!

¹ Pacolet & al. Rapport: Tempus Fugit: Een aggiornamento van toekomstverkenningen voor de zorgberoepen in de Vlaamse Gemeenschap. 2014 pag. 122

² Sectorfiche PC 330 <http://www.fe-bi.org/sites/default/files/u19/Fiche%20330.01.20%202012-2%20NL.pdf>

³ Pacolet & al. Rapport: Tempus Fugit: Een aggiornamento van toekomstverkenningen voor de zorgberoepen in de Vlaamse Gemeenschap. 2014 pag. 178

Grafiek 1. Evolutie vraag naar zorgkundigen in WZC in aantallen.

Voldoende redenen om aan het zorgkundig beroep de nodige aandacht te schenken. We moeten er voor zorgen dat we jongeren en volwassenen blijven aantrekken om te starten met een opleiding tot zorgkundige. Dit is dan ook de reden dat we met BEFEZO een positieve imagocampagne voor zorgkundigen willen lanceren binnen Vlaanderen.

Deze imagocampagne willen we vernieuwend aanpakken. We leveren met BEFEZO graag een bijdrage tot een betere kwalitatieve zorgverlening. We bieden WZC en scholen verzorging een totaalpakket aan ter preventie van diabetische voet voor zorgkundigen. We hopen met deze aanpak voldoende aandacht te krijgen, voor het beroep van zorgkundige, binnen de media. Anderzijds willen we potentiële kandidaten motiveren en overtuigen een opleiding tot zorgkundige te volgen.

Waarom de keuze voor diabetes?

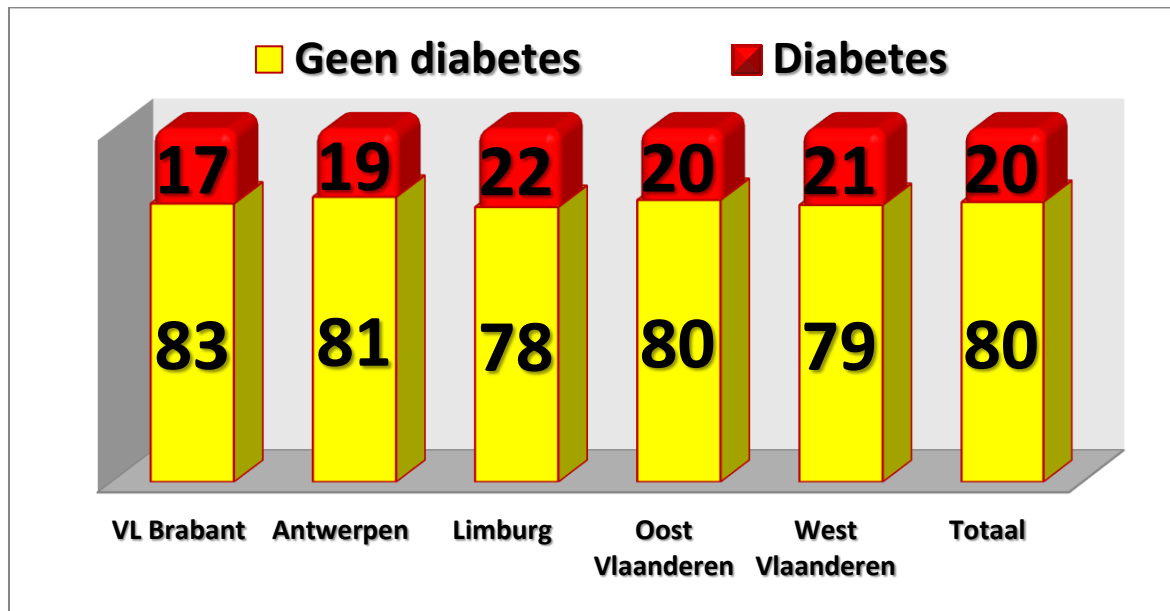
Volgens recente cijfers (2013) gepubliceerd van de Internationale Diabetes Federation (IDF) schat men over de ganse wereld dat 8,3% van de wereldbevolking diabetes heeft. Voor 2035 schat men dat dit cijfer zal toenemen tot 10.1% van de wereldbevolking.⁴ Dit is een stijging van maar liefst 35%. De Belgische diabetescijfers zijn beperkt en onvolledig door het ontbreken van een eenduidige registratie maar de stijgende trend is ook hier ontegensprekelijk. Voor België schat IDF de prevalentie op 8,25% voor type I diabetes en 6,45% voor type II diabetes. Er bestaan binnen België geen specifieke cijfers over de prevalentie van diabetes binnen WZC.

Met BEFEZO ondernamen we een steekproef bij 215 WZC in Vlaanderen. In het totaal werden 21.034 bewoners betrokken binnen het onderzoek en 4.188 bewoners hadden diabetes.

⁴ International Diabetes Federation, Diabetes Atlas 2013 Sixth Edition

De prevalentie van diabetes in WZC bedraagt voor gans Vlaanderen 20 %. We zien in Limburg dat de prevalentie het hoogst is met 22 % en in Vlaams Brabant met 17 % het laagst.⁵

Men kan dus concluderen dat diabetes bij ouderen nog meer voorkomt dan bij volwassenen.

Grafiek 2. Prevalentie in % van aantal bewoners met diabetes per provincie in Vlaamse WZC.

Volgens ons onderzoek heeft 1 op 10 bewoners met diabetes te maken met ernstige voetproblemen waarbij wondzorg noodzakelijk was.⁶

De internationale werkgroep van diabetische voet stelt dat 12-15% van de middelen, binnen het budget van gezondheidszorg voor diabetes, gespendeerd wordt aan de behandeling of de gevolgen van diabetisch voetulcus.⁷

Onderzoek van *Cappelier P.* (2014) schat de kostprijs voor de behandeling en de gevolgen van diabetische voet op 216 à 270 miljoen EUR per jaar.⁸

Als je dan bedenkt dat eenvoudige screening van diabetici t.h.v. de voeten heel wat kosten kan besparen, loont het zeker de moeite om preventieve campagnes op te zetten. Het inzetten van de zorgkundigen hierbij kan dus ook vanuit economisch standpunt een meerwaarde betekenen.

⁵ Cappelier, P. (2014) Preventie en analyse van diabetische voet en educatie voor zorgkundigen binnen woonzorgcentra. Eindwerk. Roeselare: VIVES pag. 27

⁶ Cappelier, P. (2014) Preventie en analyse van diabetische voet en educatie voor zorgkundigen binnen woonzorgcentra. Eindwerk. Roeselare: VIVES pag. 28

⁷ International Consensus on the management and Prevention of the Diabetic Foot 2011

⁸ Cappelier, P. (2014) Preventie en analyse van diabetische voet en educatie voor zorgkundigen binnen woonzorgcentra. Eindwerk. Roeselare: VIVES pag. 29

Het belang van preventie van diabetische voet

Patiënten met diabetes zouden elke dag hun voeten moeten onderzoeken. Goede voetverzorging met dagelijkse inspectie van de voeten zal de incidentie van diabetes voetwonden verminderen. Het kan nodig zijn om een familielid of zorgverlener in te schakelen voor deze taak. Dit is één van de aanbevelingen van Steed & al. (2008) gepubliceerd in de *guidelines* in "Wound repair and Regeneration".⁹

Ook de *American Diabetes Association* (ADA) onderstreept, in haar *position document*, het belang van dagelijkse voetcontrole door de patiënt, andere mensen of familieleden. Ze stelt dat patiënten met visuele problemen, fysieke beperkingen, of cognitieve problemen, bij hun beoordeling van de toestand van de voet, bijgestaan moeten worden door anderen of familieleden.¹⁰

Volgens van Ruys, I. J. H. (2001) moeten er afspraken gemaakt worden over wie de voetcontrole doet. Maar uiteindelijk moet iedereen alert zijn en voetcontrole opnemen in de zorg. Juist door de inzet van een multidisciplinair team worden het snelst, vanuit de verschillende invalshoeken, het gewenste resultaat bereikt.¹¹ Zorgkundigen vormen binnen WZC een belangrijke schakel binnen dit multidisciplinaire team.

De preventieve rol van de zorgkundige

Voor bewoners binnen WZC is het onmogelijk om zelf een dagelijkse inspectie uit te voeren. Ze zijn, wegens hun fysieke en/of geestelijke beperkingen, niet meer in staat om dit zelf te doen.

Zorgkundigen vormen de grootste groep van zorgverleners die dagdagelijks de hygiënische zorg op zich nemen. Het lijkt ons dan ook evident dat zorgkundigen moeten geschoold worden om goede voetverzorging en dagelijkse inspectie van de voeten bij diabetici, op zich te nemen.

Zorgkundigen zijn ideaal geplaatst om snel een visueel assessment uit te voeren tijdens hun dagelijkse ontmoeting met de diabetische zorgvrager.

Om zorgkundigen te betrekken bij de screening van diabetische voet willen we het vooral heel eenvoudig houden. We moeten voor hen een makkelijk en realistisch instrument aanbieden waarmee ze vlot kunnen omgaan. Het mag ook niet tijdrovend zijn. Vanuit de literatuur willen we de aandachtspunten filteren die enerzijds haalbaar zijn voor zorgkundigen en anderzijds bijdragen tot preventie van de diabetische voet.

De zorg die zorgkundigen kunnen opnemen ter preventie van diabetische voet kan je opdelen in drie onderdelen:

- het voetonderzoek;
- het onderzoek van het schoeisel;
- de voetverzorging.

⁹ Steed D. & al. Guidelines for the prevention of diabetic ulcers, Wound repair and Regeneration (2008) nr. 16, Pag. 169-174

¹⁰ Position statement (2009) Standards of medical Care in diabetes, Diabetes Care, Volume 32, Supplement 1, Januari 2009 pag. s37

¹¹ Ruys, I.J.H. (2001). Podotherapie en de diabetische voet, een logische combinatie? EADV-magazine, 16 (4), p.142-144.

Vanuit de literatuurstudie kunnen we een guideline voor zorgkundigen als volgt samenvatten.

Het voetonderzoek.

De voeten van diabetici moeten dagelijks geïnspecteerd worden.

- Controleer de boven- en onderzijde van de voet en let op de
 - aanwezigheid van wondjes of blaren
 - roodheid of zwelling
 - droge gebarsten huid
 - eelt
- Controleer tussen de tenen en let op de
 - aanwezigheid van schimmelinfectie
 - kloofjes of wondjes
- Controleer de nagels en let op de
 - ingegroeide teennagels
 - schimmelnagels.

Onderzoek van de schoenen.

- controleer steeds de schoenen voor je ze aantrekt;
- ga na of de schoenen niet teveel knellen;
- let op oneffenheden in de schoenen;
- kijk of er geen vreemde voorwerpen achtergebleven zijn in de schoenen.

Verzorging van de voeten.

- dagelijks de voeten wassen met lauw water;
- gebruik een zachte washand of spons;
- droog de voet al deppend i.p.v. te schuren;
- goed drogen tussen de tenen;
- dagelijks de boven en onderzijde van de voeten voldoende hydrateren

Opgelet! Geen voetbadjes toedienen aan diabetici.

Het project implementeren binnen uw WZC of met uw school.

Met BEFEZO hebben we een kant en klaar project opgezet. WZC en scholen kunnen er direct mee aan de slag. Het project noemt "Happy Feet" verwijzend naar goede voetzorg.

U vindt alles terug op de website www.befezo.be onder "Happy Feet".

Wat bieden wij aan?

- Een educatieve PWP kant en klaar en op maat van zorgkundigen
- Een scoringslijst die kan gebruik worden bij controle van de voet
- Een educatief filmpje van voetonderzoek
- Het logo van het project "Happy Feet"
- Affiche die kan gebruikt worden om op de afdeling uit te hangen
- Sjabloon voor stickers
- Referenties om stickers te bestellen die afneembaar zijn.
- 2 persnota's kant en klaar die jullie kunnen gebruiken

Met deze materialen kunt u aan de slag om promotie te voeren met uw WZC en ook de media te betrekken bij uw project.

Werkwijze.

Laat een verpleegkundige, bij voorkeur referentieverpleegkundige wondzorg of diabetes binnen uw WZC, de vorming organiseren die slecht 1 uurtje in beslag neemt. Laat uw zorgkundigen dit oefenen op elkaar aan de hand van de bijgeleverde scoringslijst.

Voor de scholen kan een leerkracht verzorging deze lessen verzorgen voor de studenten. Laat ook de studenten dit eerst oefenen op elkaar.

Daarna kunnen zorgkundigen of studenten dit toepassen bij bewoners met diabetes. Na het invullen van de scoringslijst is het aan de verpleegkundige om aan te geven of we te maken hebben met een hoog risicovoet.

De stickers kunnen gekleefd worden aan voeteinde van het bed van de bewoner. Ze zijn makkelijk te verwijderen en je kan ze opnieuw klevend maken. Deze sticker brengt het visueel in de aandacht dat we te maken hebben met een bewoner met diabetes. Zo weet men als zorgkundige dat men de juiste preventieve zorg moeten toedienen.

We lanceren het project in de tweede week na de paasvakantie en hopen dat heel wat WZC en scholen meestappen in het project. Dit is van 27 april t.e.m. 1 mei.

Zo heeft iedereen de tijd om hun zorgkundigen of studenten op te leiden en het in te oefenen.

In de week van 27 april brengen we dit project onder de aandacht van de pers!

U kan hierbij gebruik maken van de persnota's om de lokale media op de hoogte te brengen dat uw WZC of school deelneemt aan het project. We hopen dat heel wat lokale media de WZC komen opzoeken in deze week om het beroep van zorgkundige onder de aandacht te brengen. Het brengt eveneens uw WZC of school onder de aandacht.

Indien heel wat WZC en scholen deelnemen, zijn we ervan overtuigd dat we het beroep van zorgkundige bij het brede publiek positief onder de aandacht wordt gebracht. We hopen dat het jongeren en volwassenen mag inspireren om te starten aan een opleiding zorgkundige. Alvast bedankt voor uw medewerking.

Heb u nog vragen over het project kan u terecht op volgend emailadres.

info@zorgkundigen.be